

I-606.426

1000

ВІКТОР ОСИПОВИЧ

У ЧЕРЧІ

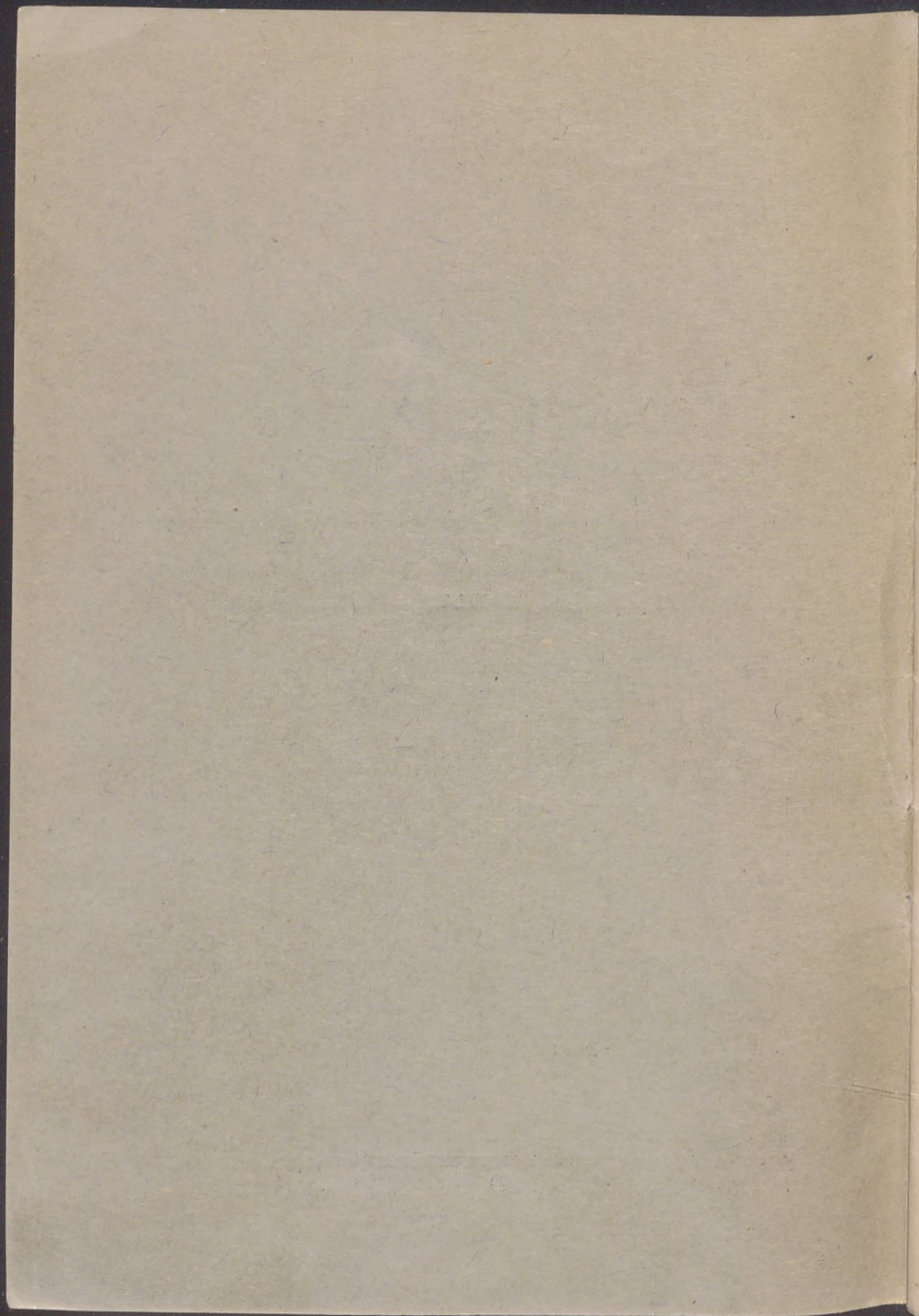
Комедія на три дії з місцевими куплетами

Подія відбувається в 193... році

ЛЬВІВ

1937

НА К Л А Д О М А В Т О Р А

[автор] Студентський Кур'єр
ВІКТОР ОСИПОВИЧ pseudonym

У Ч Е Р Ч І

Комедія на три дії з місцевими куплетами

Подія відбувається в 193... році

I дія ЗАГОВІР
II „ АЛЯРМ
III „ КАРА

Львів

1937

Н А К Л А Д О М А В Т О Р А

Графічні заведення
„ВІКТОРІЯ“
Львів, 3-го Мая 5.
Телефон 280 - 49

I-606.426

ДІЄВІ ОСОБИ:

АРТИСТКА.

ТУЗЕНКО.

МАЛОЛІТНЯ.

ВАСИЛЬКО.

КВАСНА (СТАРША ПАЇНІ).

ЛАВРОВА (МОЛОДЕНЬКА ПАЇНІ)

ГОВИНСЬКА.

МАРУСЯ.

ГНУШЕВСЬКА.

ГНУШЕВСЬКИЙ.

ГОВИНСЬКИЙ.

ДР. ЛАВРО.

РАДНИК КВАСНИЙ.

ГОРДИНСЬКИЙ

ДИР' ЛЬОНЬО.

ПРОФ. ЗИМНИЙ.

»ДЗЯДЗЬО З ЦУКОРКАМИ«.

ДР. ОЗИМ'ЮК.

НЕСТОР МУЗИКА.

ЗАБУТИЙ.

ЗАБУТА.

ПАРАНЯ.

ДМИТРО.

»АСИСТЕНТКА«.

МИХАСЬ.

КЕЛЬНЕР.

ОРХЕСТРА »ЯВЦЯ«, ЛКУВАНЦІ, СЛУЖБА.

ПЕРША ДІЯ.

ПЕРША ЯВА.

(«Палатка». На ліво від входу стоїть при стіні столик, далі «президіальний» стіл для більшого числа осіб, у глибині ще кілька столиків. На право від входу теж столик і естрада для оркестри. Музика «Ябця» грає марша. Входять лікуванці, пані й панове. При «президіальному» столі засідають пані Тузенко, Артистка, Мало-літня, Василько, др. Лавро і Гнушевський. Музика кінчить марша.)

ТУЗЕНКО:

— Параню! Що маєте сьогодні на обід?

ПАРАНЯ:

— Каляфіорова поливка, телячі товканці з ярипами, або теляча печеня, торт, компот, або «Ароза».

ТУЗЕНКО:

— Принесіть мені поливку, але не багато, товканці з яриною і компот.

МАЛОЛІТНЯ (говорить флегматично):

— І мені те саме...

(Інші пані й панове вибирають страви. Параня, Михась і «асистентка» ходять від столу до столу та збирають замовлення. Музика грає скочного вальчика. За той час служба подає страви. Входять Льоньо і Маруся. Обое зближаються до «президіального» столу, розклонюються і сідають біля нього. Музика кінчить вальчика.)

ЛЬОНЬО:

— Бачу, що пані сьогодні не в гуморі?

ТУЗЕНКО:

— Слухайте, директоре! Годі мати гумор, коли з Черча виходять аноніми на найпорядніші жінки. Про скандал у ночі знаєте. Пан Машина дістав аноніма, приїхав ніччю автом зі Львова, розбудив криками свою дружину та всіх гостей у «Роксоляні». Дружину забрав із собою, а на столі залишив листа:

«До пана Машини! Приїдьте, бо Ваша дружина забавляється дуже весело на любовних, інтимних сходинах із молодими людьми».

— Ось вам, цей анонім!

ЛЬОНЬО (бере аноніма й приглядається йому):

— Ну, ну, інтересно! Тривожусь, бо як такі події повторяться, гості будуть від нашої інституції, здохуть і та розвиненої важкою працею, втікати!

ВАСИЛЬКО:

— І подумайте тільки, які тут «молоді люди»? Директор Лесьо має 77 років, професор Зимний 68 літ, гранд із Кордови, хорий на каміння, рахує собі 65 «весен», інж. Юльцо має 62 роки, професор Тихий, хоч вже має шістдесятку, оглядається тільки за смотриками, а їх у Черчі між лікуванцями немає, проф. Ситник перекладає математичного підручника і поза тим світу не бачить, пан Сіко, залізний парубіка, згадає колишнє минуле, що його не вмів використати, а вдруге таке не вернеться... Директор Балабанко каже, що він на те директор, щоб ніхто його не займав. Льоньо любиться плятонічно в Марусі, др. Лавро боїться дружини і вже продумує над тим, якби викрутитись перед нею з «розводової» фотографії. Скажіть, панство, де ті «молоді люди»?

ПІДЛІСНА:

— А поминули ви доктора Озим'юка черчанського донжуана, що асистує полеській шляхтянці... Осб і всі «молоді люди»!

ГОВИНСЬКА:

— Сьогодні мушу теж виїхати. Перед родинною дістала я з почти такого листа від чоловіка: «Доніс мені анонім, що тобі в Черчі дуже весело. Можеш дальше забавлятися на любовних, інтимних сходах і більше до мене не вертатись. Нашого сина я вже сам виховую під доглядом моєї матері. Забудь, що ти мала чоловіка і дім! Аноніма долучую».

ЛЬОНЬО:

— Чи можете мені залишити анонімного листа? Він писаний тією самою рукою, що й лист до пана Машини. Такі злобні вчинки не можуть уйти безкарно!

ТУЗЕНКО (до пані Говинської):

— Як бачу, ваш чоловік заздрісний?

ГОВИНСЬКА:

— Дуже, хоч я йому до цього ніякої причини не давала. Приїхала сюди відпочити, полікуватись, та вже по двох неділях мушу втікати, бо мій чоловік готов переді мною замкнути двері. Осб бачите, на які при-

кроці наражує мене якась «своя» людина, хоч я нікого не образила, ані кривди нікому, не зробила, ані приводу до підозрів не давала...

ТУЗЕНКО:

— Це нікчемне! Але хто це міг зробити?

МАЛОЛІТНЯ (флегматично):

— А я знаю хто! З мужчин, що живуть біля нас, один тільки цікавиться нами: старий радник Квасний. Каже, що він дуже зайнятий, що безупину працює у своїй «лябораторії», а нишком скуповує «розводів» фотографії.

ТУЗЕНКО:

— Це ще не доказ...

МАЛОЛІТНЯ:

— Побачите, що я правду кажу!

АРТИСТКА:

— Хто б ще не зробив, воно свідчить про поганий характер. І я підіймаюсь боротьби, тільки прошу мені ні в чому не перешкоджати. Пане Льоню, і ви, пані, мусите мені станути до помічі.

ЛЬОНЬО Й ПАНІ:

— Дуже радо! Згода!

АРТИСТКА:

— Всіх нас в'яже дискреція! Ані слова нікому! Паням треба мене безумовно слухати! В годині десятій вечором будьте сьогодні у своїх кімнатах! Фронтіві вікна закрийте полотенцем, а світло так уставте, щоб ваші постаті було видно. Вищі ростом пані мають бути в піжамах, нижчі в сукнях. Ті, що в піжамах, будуть наслідувати мужчин, притулювати до себе свої сусідки й цілувати! В кожній кімнаті будуть по дві особи...

МАЛОЛІТНЯ

— А я залишусь сама у своїй кімнатці. Вікно буде отворене й незакрите, світла не засвічу. Я вже уладжую таке видовище, що аж мило!

АРТИСТКА:

— Гарно! Всякі добрі помисли пань побажані! Оригінальність настрою не поспе... Нехай вас не здивує, що я буду примилуватись до пана Квасного, а вечором о годині 10 і чверть перейдемося обоє з радником Квасним попри ваші вікна. Тоді цілуйтесь, обіймайтесь, говоріть всякі пестощі! Розумійтесь, пані

в піжамах говорять грубшими голосами. Коли аноніми пише радник, приловимо його на гарячому вчинку, бо немає сумніву, що чоловіки дістануть аноніми. Ми теж напишемо листи до чоловіків, щоб конче приїхали, але в означений день вечером до Рогатина; звідтам о годині 10 і пів до Черча. Думаю, що до чотирьох днів справа виясниться. Більше не скажу, бо всякі пляни залежні від умовин...

ГНУШЕВСЬКИЙ (флегматично):

— Все те гарно! Але що ми, мужчини, маємо робити? Моя дружина дістала теж анонімного листа й дорікає мені, що я, замість лікуватись, вганяю за молодичками...

ТУЗЕНКО:

— Пане Гнушевський! І помагає? Чудовий лік винайшли ви на ісхіяс.... (Всі сміються.)

АРТИСТКА (до Гнушевського):

— Ви теж повідомите вашу дружину листом, або телеграмою, коли має приїхати до Рогатина, щоб наче могла переконатись, що ви (говорить флегматично:) не вганяєте за молодичками... Вона буде свідком, як я винувника здемаскую. Пані й панове, позір! Пан радник Квасний надходить. Дискреція й мовчанка!

ДРУГА ЯВА.

(Входять радник Квасний, худощавий, в окулярах і радник Гординський. Оба сідають правобіч біля столика при вході до «Палатки», кланяються знайомим і замовляють обід. В міжчасі оркестра грає танго.)

КВАСНИЙ:

— Втихли всі, немовби збентежені! Але ж то, пане раднику, останньої ночі був скандал! Чорнява молодичка виїхала, як етій, до Львова. Служба розповідає, що чоловік її таки побив...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Це погано! Якийсь нікчемник дозволив собі на ганебний вчинок! Писати аноніма може тільки людина без чола....

КВАСНИЙ:

— Це певне! Але перестерегти обманюваного чоловіка може бути обов'язком чесної людини.

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Ви самі, пане раднику, знаєте, що як у цій заку-
тині хто в «Роксоляні» пчихне, то гомін іде до «Па-
латки», до «Амати» та до «Віти» і вернеться через
«Надію» до «Роксоляни». А зловити когось на недозво-
лених любощах просто неможливе...

КВАСНИЙ:

— Це правда, але коли яка пані завертає очима, то на
що воно вказує? А коли ще не соромиться й дозво-
лить здійснити із себе та із свого предмету обожання
«розводову» фотографію, — то це не скандал?

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Але ж це звичайні збитки, що чесній і порядній
жінці ніколи не зіпсують доброї слави.

КВАСНИЙ:

— Прошу, прошу, інтересний ваш погляд. А я іншої
гадки (По хвилині:) Але ж посоловіли «дамочки» з «пре-
зидіального» столу... Видно, сумління в них нечисте!
І чого вони так у нашу сторону глядять?

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Невже думають, що в когось із нас двох нечисте
сумління....

КВАСНИЙ:

— Хіба ж я, або ви на таких подобаємо? Це міг зро-
бити хтось із молодих, заведених у своїх надіях на
любощі...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— І це може бути... Дозвольте, пане раднику, що я
вас на хвилину покину, бо хочу привітатись із па-
нями з «президіального» столу. Зараз вернусь! (Відхо-
дить і вітається з усіма панями і панями при столиках. Пані
запрошують його до «президіального» столу і він присідається.)

ТУЗЕНКО (до Гординського):

— І знову новий анонім! Через нього тратимо сьогод-
ні паню Говинську. (Льоньо показує йому анонімного листа.)

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Але ж це скандал із тими анонімами!

ТУЗЕНКО:

— Радник Квасний сьогодні вдоволений і веселий...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Згадував мені про нічну авантуру в «Роксоляні».

ТУЗЕНКО:

— І дуже тішився?

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Здається мені, що так... Згадував теж про аноніма, що дістав пан Машина й висловив думку, що його міг вислати хтось із молодших...

ТУЗЕНКО:

— Сліди за собою замітає...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Це можливе, хоч за помилку не важко... Але пані вибачать, що мушу відійти до свого столу, щоб не будити підозріння в радника Квасного.

АРТИСТКА:

— Пане раднику! Ми мусимо віднайти автора анонімів. І вас просимо, щоб нам, у потребі, не відмовили помічати... Тільки просимо про дискрецію...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Готовий до послуг! За дискрецію ручу...

АРТИСТКА:

— За хвилину я перейду до вашого столика. Як тільки встану з місця, ви перепросіть радника Квасного і сідайте обідати на моєму місці!....

ГОРДИНСЬКИЙ:

— До ваших послуг! (Відходить.)

ВАСИЛЬКО:

— Йде професорцьо!...

(Входить проф. Зимний, кланяється знайомим при столиках, зближається до «президіяльного» столу і вітається з панями.)

ТУЗЕНКО:

— А з ким то професор сьогодні до полудня наш стіл «зраджував»?

ЗИМНИЙ:

— З панею боровиною. Так липла до мене, що годі було виполоскатися...

ВАСИЛЬКО:

— А до кого то професорцьо так гарно сьогодні підголювався? Гм!...

ЗИМНИЙ:

— Хочу бути подібний до льва! —

ВАСИЛЬКО:

— Хіба до льва сальонового?

ЗИМНИЙ:

— Ні! до звичайного... За царських часів голювався поручик і питав свого «денщика»: «Скажи, Вася, чи

я гарний?» — «Дуже гарний, Ваше Високородіє!» — відповів «денщик»... — «А на кого я схожий?» — питає офіцер... — «Не можу знати, Ваше Високородіє...» — «Дами кажуть, що я схожий на льва». — «Дійсно так, Ваше Високородіє, ви схожі на льва!» — «А ти бачив льва?» — питає Васю поручник. — «Так, бачив на картині, як на ньому Ісус Христос в'їздив до Єрусалиму!» (Всі сміються.)

АРТИСТКА.

— За добрий дотеп заспіваю, професоре, пісню.

(Дає знак Ябцові й оркестра починає тихенько акомпаніювати. Артистка співає:)

Ми приїхали до Черча,
Щоб дев'ятки скоштувати
І в Палатці на танцю
Цілу нічку прогулять!...

Там дівчата, як зірнички,
Молодички, хоч куди!
Про дев'ятку й не згадаєш,
Лиш одну з них пригорни!

Та одно біда і скрута,
Просто соромно сказати, —
Бо на хлопців тут посуха!
Хто ж нас буде пригортати?

(Входить «Дзядзько з цукорками». Артистка співає:)

А на жаль такий великий
Вже й потіха у нас є!...
Це Пан Дзядзько наш солодкий,
Що цукорки роздає!...

(Артистка звертається до Льоня і співає:)

Пан директор Льонько Лепкий,
Дуже бравий молодець!
Як лиш візьме скрипку в руки,
Вся «Палатка» йде в танець!

(Входить др. Озим'юк. Артистка співає:)

Та великий там суперник
Є пан доктор Озим'юк,

Бо як лиш на жінку гляне,
Не втече від його рук.

Бо патент на всі красуні
Він у Черчі закупив!
І що вечера й що ранку
Все «дев'ятку» пив та пив.

(Входить Нестор Музика. Артистка співає:)

«Роксоляна» славу має, —
Що всім спати не дає,
Там схід сонця всі стрічають,
Хоч полуманцями є.

Та великий там є пострах,
То Несторцьо наш мистець, —
Як в кого йно скрипне ліжко,
Він язик пуска в танець!...

(Артистка звертається до п. Малолітньої та співає:)

Панна Оля Малолітня
Перший раз у Черчі є,
І не може відшукати
Пристановище своє.

(Артистка звертається до проф. Зимного і співає:)

Поз'їздилися професори
І «дев'ятку» п'ють та п'ють, —
Джерело вкруг обступили,
Іншим пити не дають.
І міркують сіромахи,
Що то буде за біда,...
Як для зміцнення вігору
Вип'ють джерело до дна!

(Артистку оплескують.)

КВАСНИЙ (до Гординського):

— Інтересно! Професор вже старий, а «дамочки» йому
раді!...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Не дивуйтеся! Завжди погідний, жінки шанує,
про нікого зле не говорить, а коли глузує, то тільки
із себе.

КВАСНИЙ:

— Інтересно... Бачу, що ви, пане раднику, всіх бороните...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Моя оборона лишня. Я характеризую людей такими, як їх бачу...

КВАСНИЙ:

— Але ж бо та «дамочка» Артистка також сьогодні дещо за весела... Не зашкодило б, якби її чоловік трохи приборкав...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Приборкала її гірка доля української артистки. Вона ж крізь сльози сміється! Щаслива, що своїм сміхом уміє бодай на хвилину заглушити своє важке страдання... Але я таки на хвилину перейду до «президіального» столу. До побачення, пане раднику! (Виходить.)

(Водночас іде від «президіального» столу до столика Квасного Артистка.)

АРТИСТКА:

— Дозвольте, пане раднику, що присяду біля вашого столика й докінчу обід....

КВАСНИЙ (встає збентежений):

— Але ж прошу, прошу дуже, яка честь, яка приємність!

АРТИСТКА:

— Честь і приємність по моєму боці.... Сидіти біля такого поважного і приємного чоловіка — це хіба і честь і приємність...

КВАСНИЙ:

— Еге-ге — ге!... Не сподівався я такого комплементу...

АРТИСТКА:

— Це не комплемент, це правда. (Завертає очима.)

Пане раднику, ви не знаєте, як я ждала на ту хвилину, щоб до вас зблизитись... Від першого погляду ви мені так подобалися, що я не вмію навіть цього висловити... Я влюбила у вас!...

КВАСНИЙ (соромливо):

— Еге-ге-ге! Я не думав, що я взагалі комунебудь подобатись можу.... А до того ще такий живий, гар-

ній, інтелігентній »дамочці«, — перепрошую — жінці...

АРТИСТКА:

— Але ж, пане раднику, я »дамочка«. Не потребуєте перепрошувати. Артистка не може бути жінкою, вона є тільки »дамочкою«...

КВАСНИЙ:

— Вибачте, я зле висловився... Еге-ге-ге!.... З мене, як бачите, така малокультурна людина, що навіть із »дамочками«, перепрошую, з жінками, не вмію говорити... Я не мав вправи... вибачте ласкаво! (Бере поквапно руку Артистки й цілує.)

АРТИСТКА:

— Нема за що перепрошувати. Особливо, коли це говорить чоловік простолінійний, характерний, мало доповідний і найважливіше, приємний і гарний, що мене захопив своїм поглядом, своїм голосом, своєю щирістю, своєю отвертістю. Дивну симпатію відчула я від першої хвилини, як тільки вас, пане раднику, побачила!

КВАСНИЙ:

— Еге-ге-ге! Пані дуже ласкаві для мене... Я такий щасливий, бо ще в житті не чув стільки приємних і розкішних слів, що сьогодні...

АРТИСТКА:

— Пане раднику! Як це можливе? Ви жонаті, чи може ще холостяком?...

КВАСНИЙ:

— Я жонатий. (Зідхає.)

АРТИСТКА:

— І вам ваша дружина не сказала ніколи таких приємних і розкішних слів, як я сьогодні?

КВАСНИЙ:

— Ні! ніколи! Вона все дуже суворо ставиться до мене...

АРТИСТКА:

— Та чому? Мати такого гарного чоловіка, як ви, і не сказати йому ніколи, дестливого слова, це гріх, непростимий гріх! Ах, як я терплю з цього привиду... просто млію... (Притворюється, що омліває.)

КВАСНИЙ

(зливає сервету водою і тре нею чоло й виски Артистки):

— Панство! рятуйте, я не винен! Бігме не винен! »Да-

мочка», — перепрошую — Артистка так розвіжнила-ся сама від себе, що омліла... (Збігаються лікуванці з інших столиків, обступають Артистку, рятують, подають камфорові каплі... Артистка приходить до себе...)

АРТИСТКА:

— Не дивуйтеся, панство... Пароксизм перейшов... Це від наглого зворушення... Радник Квасний не винен, винна я! Нехай Ябцьо грає! Я дуже щаслива! Я найшла свій ідеал. Пропшу мене залишити саму з паном радником, бо я маю ще з ним поговорити... нехай тільки трошки отямлюсь.... («Ябцева» оркестра грає скочного вальчика. Коли перегомонять останні звуки, радник Квасний бере Артистку за руку і говорить.)

КВАСНИЙ:

— Прикро мені, що ви, пані, через мене так зворушилися!....

АРТИСТКА:

— Пане раднику! Це був розкішний сон!... Чому ви жонаті, а я замужня? Пане раднику, не довго я тут буду, але не відмовте мені, щоб я була близько вас... Я не одне вам виясню, почувете, як тут за вами «дамочки», — вибачте — жінки пропадають, а між ними я, божевільна, чи не найбільше... Я знаю, ви чоловік праці, маєте тут свою «лябораторію», пишете, очевидно, якусь наукову студію... Чи правда?

КВАСНИЙ:

— Так, прошу пані... Студія ще не почата... Я щойно збираю матеріяли... Але я її напишу...

АРТИСТКА:

— А чи можу знати, на яку тему?

КВАСНИЙ:

— Еге-ге-ге!... На тему еротичного життя...

АРТИСТКА:

— Чудово, пане раднику! Я розкажу вам про еротичне життя найближчого оточення... Ви почувете про всі його додатні й від'ємні сторони... А з вами особисто я прожую тих дві неділі серед розкошів і пестощів, бо вас люблю і якби не стільки свідків, я вас поцілувала б сердешно...

КВАСНИЙ:

— Еге-ге-ге!... Дійсно, свідків за багато... Але може б так вчором, щоб ніхто не бачив...

АРТИСТКА:

— Чудово! Вечором, о годині десятій, зійдемося біля джерел.... Тепер місяць не світить, то буде найкраща пора на зустріч. Побалакаємо, поговоримо. Я покажу вам усі залюблені пари, розкажу про всі їхні інтимності... а тоді вийде студія, гідна вашого пера... Згода?

КВАСНИЙ:

— Згода!...

АРТИСТКА:

— Отже до побачення, точно десята година. Покищо, поцілуйте мою ручку! (Він цілує.) А за іншими »дамочками«, вибачайте, жінками, не заглядайте, бо я дуже заздрісна...

КВАСНИЙ:

— Еге-ге-ге!... Не буду, їй Богу, не буду...

АРТИСТКА:

— Уважайте, щоб часом не було якого »еге-ге-ге«, бо я готова зробити авантуру кожній суперниці! (Квасний ще раз цілує Артистку в руку й вона відходить та кличе до Ябця:) — Грайте, Ябцю, марша!...

КВАСНИЙ:

— Еге-ге-ге! Параню, дайте мені бутилку пива, бо я дуже зворушений!

(Орхестра грає, гості збираються до відходу.)

КІНЕЦЬ ПЕРШОЇ ДІЇ.

(ЗАВІСА СПАДАЄ.)

ДРУГА ДІЯ.

(Невелика кімната ресторану Бойчука в Рогатині. Напроти входових дверей два вікна. Крізь них видно сумежний будинок. При стінах декілька столиків. Входять Гнушевський і його дружина.)

ПЕРША ЯВА.

ГНУШЕВСЬКА:

— Не розумію, чому ти мені велів висідати не на станції Потік-Черче, але аж у Рогатині?

ГНУШЕВСЬКИЙ (флегматично):

— Це навмисне, люба! Маю доручення пригланутись, хто приїхав. Сподіваюсь, що через яку годину всіх їх побачу, й тоді поїдемо до Черча і я здам звіт.

ГНУШЕВСЬКА:

— Говори ясніше, бо не розумію.

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Все зрозуміш, тільки будь терпелива!...

ГНУШЕВСЬКА:

— Невне, вислали тебе пані на звіді.... Вважай, щоб анонім не говорив правди...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж, моє кохання, заки я рушився б, кожна молодиця давно втікла б... Поцілуймося, бо я вже дуже стужився за тобою! Ми обоє бездітні «кавалери», проживемо якимось життям гарно й чесно... (У хвилині, коли Гнушевські цілуються, входить Забутий.)

ДРУГА ЯВА.

ЗАБУТИЙ:

— Ах, перепрошую! Війшов саме в невідповідну пору.

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж прошу дуже — це не шкодить...

ЗАБУТИЙ:

— Ви, певно з Черча?

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Так!

ЗАБУТИЙ:

— І ви, певно, з чужою дружиною...

ГНУШЕВСЬКА:

— Так! Я з чужим чоловіком...

ЗАБУТИЙ:

— Гарні у Черчі звичаї!

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— То так, трохи для відміни!...

ЗАБУТИЙ:

— Гарна мораль! І в Черчі всі так цілуються?

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Як дуже скучно, то воно таке буває...

ЗАБУТИЙ (гнівно):

— А я вам кажу! Якби я приловив мою дружину на поцілунку з чужим чоловіком, то вбив би її та його!...
(Виймає револьвер.) На місці уб'ю!...

ГНУШЕВСЬКА:

— Яке щастя, що я не ваша дружина... Ви просто лячно виглядаєте... Пане Гнушевський! (Звертається до чоловіка:) — А що буде, як мене мій чоловік приловить на поцілунку, або довідається, що я з вами сьогодні цілувалася? (Драматично:) Гріх, нещастя, кров, трупи... жах...

ГНУШЕВСЬКИЙ (до дружини):

— Не тривожтеся, пані! Я справу виясню, вашого чоловіка перепрошу і все буде в порядку...

ЗАБУТИЙ:

— Уладжуєте собі ідилію з чужою дружиною і ще глузуєте собі з її чоловіка.... Вибачайте, залишіть глузування, щоб я не був приневолений свідчити проти вас і проти тієї «дамочки», що ви з нею цілувалися...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Прошу не ображати моєї товаришки! А на злість вам я її ще раз поцілую. (Цілує.)

ГНУШЕВСЬКА:

— Але ж, пане Гнушевський, прошу не забуватися... На поцілунки буде час у Черчі, та не при людях...

ЗАБУТИЙ:

— Бачу, пані, що у вас більше сорому й розваги, ніж у вашого товариша...

ГНУШЕВСЬКА:

— О так, пане! Він усьому винен! Звів мене — на злу дорогу.... Що я скажу чоловікові? Признаюсь, бігме, признаюсь! Нехай б'є, нехай катує, нехай застрілить!...

ТРЕТЯ ЯВА.

КЕЛЬНЕР:

— Чим можу служити?

ГНУШЕВСЬКА:

— Для мене прошу, подати морозене!

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— І для мене також!...

ЗАБУТИЙ:

— Дешевий трактament! Так, як для чоловіка і дружини! А для мене горівку, закроплювану, кусок шинки, бо я нічого в устах не мав...

ГНУШЕВСЬКА:

— Ви хорі?

ЗАБУТИЙ:

— Нервово хорий! Дві останні ночі не спав, два дні не їв...

ГНУШЕВСЬКА:

— Певне шлунок у вас теж не в порядку...

ЗАБУТИЙ (гнівно):

— Нерви в мене хорі, а не шлунок!

ГНУШЕВСЬКА:

— Пане, які ви лячні! Заспокойтеся! А з ким маюприємність говорити?

ЗАБУТИЙ:

— Гарнаприємність для вас, говорити з чоловіком, що мало із шкури не вискочить!... А яке вам діло до того, як я називаюсь?...

ГНУШЕВСЬКА:

— Перепрошую, що цікавилась... А я називаюсь Розведена...

ЗАБУТИЙ:

— Щоб тільки ваше прізвище не виворожило вам рашої долі...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж це неможливе! (Дружина затулює йому уста рукою.)

ЧЕТВЕРТА ЯВА.

(Входить молоденька пані, здоровить усіх приявних словами: «мое поважання» і починає нервово ходити по кімнаті.)

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ (до Гнушевських):

— Панство з Черча?

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Я з Черча, а моя товаришка зі Львова.

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ (до Забутого):

— А ви, пане, звідкіля?

ЗАБУТИЙ:

— Нехай вас це не обходить.

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Але ж у вас вічливість першої класи...

ЗАБУТИЙ:

— Я дві ночі не спав. Два дні не їв.... Розумієте?

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Божевільний!

ЗАБУТИЙ:

— Уб'ю, їй Богу, уб'ю, їй його..

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Ага! Певно хтось вам доніс на дружину, що зраджує...

ЗАБУТИЙ:

— А вас це що обходить? Кажу вам, що уб'ю обоє, коли це правда...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Уявіть собі, що я в подібному положенні... Прощу поглянути... Дістала я від якогось приятеля поштою «роздову» фотографію і на ній мій чоловік із двома красунями, Артисткою і панею Тузенковою... І то, прошу поглянути, в якій позиції... Як він їх обіймає... А обі гарні! Я їм очі видряпаю!... (Плаче.)

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Не плачте, пані, бо мені серце крається... Я буду за вас плакати... А! — то ви докторова Лаврова?... Тільки подумайте, що й ваш чоловік дістав учора «роздову» фотографію, як ви обіймаєтеся з якимось паном, не багато старшим від вас...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Що ви кажете? Я хотіла пімститись, як дістала чоловікову »роздову« фотографію.

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Щось воно не тее... фотографувались малошо не одночасно. А коли так, то чого хочете? Зреванжувались і кінець...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Але чи там щось більше інтимного не було між ними?

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Обі пані не з тих... А між вами й тим паном із фотографії не тее... тое?

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Прощу мене не ображувати... Я теж не з таких...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Ну, то все в порядку... Ваш чоловік теж не з таких...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Яка я рада! Але я таки обом паням очі видряпаю!... Як вони посміли, і то обі нараз, зніматися з моїм чоловіком?... Це скандал!... Коби хоч одна, а то дві нараз... Ой, не витримаю!... А за те, що ви мене потішили, що мій чоловік не з таких... я вас готова поцілувати...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Лишіть це, пані, бо моя товаришка зі Львова дуже заздрісна, ще заздрісніша, як моя дружина...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— А то з вас добрий нумер! І товаришку маєте і дружину...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Та я вже з роду такий ділично обтяжений. Але чому ви, пані, не ідете до Черча зараз? Приїхали б за дня, видряпали б очі обом паням, зробили б скандал чоловікові... а потім перепросилися б, як стемніється на дворі...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ (первозно):

— Не вчіть мене, що маю робити! Я вже маю досвід... Я вже три роки замужна... Поїду, коли мені схочеться... скажім, о десятій годині, тільки ви мене не дратуйте! Випрошую собі всякі завваги! Розумієте?

Це неприлично вдиратися в чужі тайни! Це не гарно з вашого боку! (Плаче.)

ГНУШЕВСЬКА:

— Друга божевільна! (Гнушевський низує плечима.)

П'ЯТА ЯВА.

(Входить кельнер, а за ним стара жінка у старомодному капелюсі, в довгий, по землю сукні і з парасолькою з дуже довгою ручкою.)

КЕЛЬНЕР (до молоденької пані:)

— Чим вам, пані, можу служити?

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Мені морожене.

СТАРША ПАНІ:

— І мені також. Тільки щоб було порядно заморожене... (Кельнер приносить морожене й відходить.) Але ж діра, цей Рогатин! Самі жидівські склепи... Тільки нашого світиться, що «Народня Торголя», «Масло-Союз», Центро-Союз, Маркевич і Бойчук, Дронь, Пилат, Гнида, Пясецький, Москаль, Бойкевич, Цокш, Гаврилів... Ось і всі.

ГНУШЕВСЬКА:

— А були пані в церкві? Чудовий іконостас!...

СТАРША ПАНІ:

— Я до святих очей не завертаю. Вхожу до церкви скромно, клякаю, молюся. На святих, ні на людей не споглядаю...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Зовсім так, як я. І сумління в мене чисте...

ЗАБУТИЙ:

— Гарне, чисте сумління... І дружина і товариш-ка!...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж я казав вже, пане, що я дідично обтяжений ще по прадідові...

СТАРША ПАНІ (глушливо):

— А я думала, що ви тут із дружиною... А ви... з товаришкою...

ГНУШЕВСЬКА:

— Так, із товаришкою... Із дружиною їздити тепер не в моді... (Спускає очі.)

СТАРША ПАНІ:

— Такий тепер світ!... »Із дружиною їздити тепер не в моді«... Але на що ви очі понижуйте?...

ГНУШЕВСЬКА:

— Вибачте, пані, хоч я дуже грішна, то все ж таки трохи стиду маю й тому очі понижую...

СТАРША ПАНІ:

— Безлична і ще вдає, що має стид... Ви, певно, пані, з Черча?

ГНУШЕВСЬКА:

— Ні, ще там не була! Я щойно їду до Черча.

СТАРША ПАНІ:

— Славити Господа! »Я щойно їду до Черча«... Ви вже так багато вмієте, а там докінчите... освіту!...

ГНУШЕВСЬКА:

— А пані теж, певно, їдуть до Черча... на докінчення освіти!

СТАРША ПАНІ:

— Прошу шанувати мою старість... Я з товаришом не волочуся... жила чесно, не зиркала ні на кого й ніхто на мене... Мому чоловікові була вірна...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Це цілком певне, що на вас ніхто не зиркав і що чоловікові були вірні... бо як писав покійний Олекса Бобикевич про одну стару панну, що по смерті йшла до неба і хвалилася перед святим Петром своєю чистотою, св. Петро їй відповів:

»Бо чи то штука дівство сохрانیти,
Як тих не було, що хотіли брати?«

СТАРША ПАНІ:

— Пильнуйте себе і свою товаришку, а не мене! — Я з вами, пане, і з вашою товаришкою більше говорити не буду! (Звертається до Забутого:) Вибачте, пане! До Черча звідсіля недалеко?

ЗАБУТИЙ:

— Пів години їзди. Як тепер виїдете, то на сьому годину будете, пані, на місці.

СТАРША ПАНІ:

— Я ще маю орудки... Поїду щойно в годині десятій.

ЗАБУТИЙ:

— І я так само! Поїдемо разом!

СТАРША ПАНІ:

— Що? Я з чужими мужчинами на одному возі не їду... Вкінці в мене вже візок замовлений... для себе.

ЗАБУТИЙ:

— Слава тобі, Господи! Ігі, сатана не жінка!...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Сумно буде мені самій їхати... Але що ж робити!

(Звертається до Старшої пані:) Пані добродійка мають, певно, в Черчі, дочку, або сина... Їдуть відвідати?

СТАРША ПАНІ:

— Я бездітна. Але є там мій чоловік! Здурів на старість! Зніюхався там з якоюсь Артисткою... Казав мені кельнер, що ранком приїздив до Рогатина якийсь старший пан, смішний радник, і ходив від склепу до склепу за кварглями... Викупив усі!... Це напевно мій чоловік, бо кварглі дуже любить... Певне, хоче приймати Артистку. — Дам я йому кварглі!... А прийняття таке уладжу, що відхочеться йому в гречку скакати!...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— А тут пані добродійка мають ще щось завинене в папері... Це може скворода?

СТАРША ПАНІ:

— Ні, це тріпачка! Витріпаю я його й Артистку, що їм раз на все відхочеться любощів...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— То ваш чоловік, пані добродійко, мусить бути дуже гарний та інтересний?

СТАРША ПАНІ:

— Але де ж там! Потвора! Ніхто за нього не хотів виходити заміж, аж я змилосердилася і сказала йому: «Знаєш, Пафнутію, поберемось... Я маю в місточку хату і два морги огороду, ти маєш пенсію та будемо жити». Він не хотів, але як я загрозила йому скандалом, — ми побрались... Вже небагом буде 25 років... Шнурочком із бюро йшов до дому, їв обід, клався на пів години, щоб подрімати, а потім до пізнього вечора копав, половод огород, а в зимі відгортав сніг, робив в огороді стежки до комірок і для мене, щоб я могла уживати проходу. Через те в нього ніколи грішні думки в голові не родилися... Аж ось казав йому

лікар поїхати до Черча лікуватись на ревматизм. Бодай те Черче запалося! Вчора дістала я аноніма з Рогатина, а в ньому взивали мене, щоб я сьогодні приїхала до Черча і вирятувала його від Артистки... Так його опанувала, так у ній залюбився, а нині в годині 10-тій має з Артисткою ранде-ву! Дам я йому рандеку! Виб'ю я йому з голови Артистку!

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Але ж та сама Артистка баламутить мого чоловіка! Погляньте, пані, на ту «розводову» фотографію... От та перша — це вона, а тієї другої я особисто не знаю.... Зветься Тузенкова...

СТАРША ПАНІ:

— Обі гарні! Покажіть ще раз, нехай я Артистці приглянуся! Гарна, їй Богу, гарна, а як зубами шкріпить...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Яка ж я нещаслива!... (Плаче.)

СТАРША ПАНІ:

— Хто бачив через дурного хлопа плакати? Купіть тріпачку, так, як я, виженіть нею любов!...

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— А чи не краще вдарити її парасолькою?

СТАРША ПАНІ:

— Хто б це не був, чи дружина, що зраджує чоловіка, чи чоловік, що зраджує дружину, в моїх очах є звичайною ганчіркою, а ганчірку тріпається тріпачкою, а не парасолькою!

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Добре кажете, пані добродійко. Зараз піду й куплю тріпачку. Вже я з них обоїх вижену любов (Встає й хоче виходити.) А з чим я поїду?

ГНУШЕВСЬКА:

— Ідьте з нами!

СТАРША ПАНІ:

— Не випадає їхати з диким сезоновим подружжям.

ЗАБУТИЙ:

— То поїдете зо мною?

СТАРША ПАНІ:

— Не випадає їхати з жонатим чоловіком, та й ще з таким, що його дружина зраджує. Це небезпечно! Поїдемо обі! Тут з'їмо вечерю, опісля поїдемо візком...

до Черча. Я своєму чоловікові, а ви своєму, всиплемо такого бобу!...

ШОСТА ЯВА.

(Входять обое Говинські.)

ГОВИНСЬКИЙ:

— Але скажи мені, Марійко, чого ми обое їдемо до Черча?

ГОВИНСЬКА:

— Не питай, не будь цікавий, бо посивієш... Я обіцяла, що приїду з тобою на дансінг.

ГОВИНСЬКИЙ:

Із Станиславова до Черча на дансінг?

ГОВИНСЬКА:

— Побачиш, що не пожалуєш.

ГОВИНСЬКИЙ:

— Так їдємо завидна...

ГОВИНСЬКА:

— Краще буде, як тут повечеряємо й виїдемо біля десяти години.

ГОВИНСЬКИЙ:

— Гляди, як ця молоденька пані плаче.

ГОВИНСЬКА (до Молоденької пані):

— Чого ви, пані, плачете?

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ:

— Чоловік мене в Черчі зраджує і то із двома нараз... Іду по тріпачку! Я їм очі видряпаю! (Виходить.)

СЬОМА ЯВА.

(Ті самі особи без молоденької пані.)

ГНУШЕВСЬКИЙ (до Старшої пані):

— Сезонове, дике подружжя, кланяється вам, пані добродійко! Бажаю вам щастя! (звертається до Забутого:)

— Ви, пане, не вбивайте нікого, бо це гріх!

Ми обое підємо ще до аптики взяти дві прімадонни...

СТАРША ПАНІ:

— Ігі! Не досить Артистки в Черча, а ще повезете дві прімадонни! Чиста Содом а й Гомора!...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж пані добродійко, це конче потрібно! Захворів на грипу мій приятель Дзюньо Туцький і лікар заординовав йому перед опівніччю одну прімадонну, а по півночі другу!.

СТАРША ПАНІ:

— Що там не діється в тому Черчі! Безстидні! Ще й голосно про те говорять! Гарне лікування!...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Але ж, пані добродійко, це не те, що ви думаєте. Доктор велів купити два пірамідони, а грипа щезне без сліду... (Сміється.)

СТАРША ПАНІ:

— Я вам вже раз казала, що більше з вами говорити не буду..

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Коли так, то ми їдемо (Гнушевська затулює йому уста) теж о годині десятій, а покищо підемо відвідати знайомих. Просимо одначе на нас не ждати!

СТАРША ПАНІ (до Забутого):

— Безличні люди! Живуть на віру!... І ще показуються знайомим!... До чого не доводить розпуста! Брак всякого стиду! — Ігі! Але ж я мому Пафнутієві теж нажену стиду! Буде пам'ятати, докіль житиме! І Артистки і кварглів і любощів йому, відпочеться!

(ЗАВІСА СПАДАЄ.)

КІНЕЦЬ ДРУГОЇ ДІ.

ТРЕТЯ ДІЯ.

(«Палатка» неосвітлена, майже цілком темна. Входять, немовби закрадаються, Артистка і радник Квасний.)

ПЕРША ЯВА.

КВАСНИЙ:

— Що сталося з мотором? Світла сьогодні немає.

АРТИСТКА:

— Зіпсувався. Направляв його якийсь механік із Рогатина, та не докінчив. Поїхав ще по якісь шруби... Сьогодні вже світла не буде.

КВАСНИЙ:

— Як воно гарно склалося для мене... А який я вам вдячний, пані, за те, що показали мені, як то «дамочки», вибачайте, пані забавляються вечорами. Прошу, прошу, така пані Тузенкова... Краса не абияка! Всі перед нею ниць падають, а вона обіймається з якимось мужчиною!... Або прошу, та Малолітня! Ледви від землі відросла і вона навіть не замикає вікна й не соромиться на голос говорити: «Степаночку, ти залишишся у мене до другої години ніччю!» Пані! Таке мале, а таке зіпсоване! Не зашкодило б, якби батько підняв суконочку й дав — у шкіру! Прекрасний матеріал для моєї студії... І звідкіля приїздять ті панове?.

АРТИСТКА:

— Не знаю, мабуть із Рогатина... Але чого я тут прийшла з вами? Так мені соромно!

КВАСНИЙ:

— Пані! Нема чого соромитись. Тут і так ніхто не бачить. (Обіймає Артистку й обоє сідають.)

АРТИСТКА:

— Як то, ніхто не бачить?... А ті картини на стіні... Я їм удень приглядалась... і вони мене немовби пере-

стерігали... Ще бачу на собі погляди Галактіона Чіпки і хоч він аж на дві зиркає, мені здається, що він каже до мене: «Артистко, май розум!»

КВАСНИЙ:

— А сам колись аж на дві зиркає... Був кінь, та з'їздився!... Сьогодні їздить вже на дерев'яному конику.

АРТИСТКА:

— Або прошу вас, пане раднику, глядять на мене із стіни Сясько Людкевич і Василь Барвінський...

КВАСНИЙ: (наслідує голос Людкевича:)

— «Сьо, сьо, сьо! Та я не тее... я тільки інспектор від музики». А Василь Барвінський нехай би не встрявав у чужі справи! Він і так зайнятий тепер і пише на замовлення нову колисанку: *Festina lente!* (Спішишь поводи!)

АРТИСТКА:

— Що ви кажете? Нову колисанку... Але ж це страшно!... А ще глядять на мене Целевич і Зенко Пеленський...

КВАСНИЙ:

— Великі фігури! Заступники народу! А все ж таки на картині вони оба гонять за дівчатами, то вашого сумління не повинні б непокоїти. Зенко Пеленський не від того... Хлоп, як мур, та дружини боїться, як вогню...

АРТИСТКА:

— Або, пане раднику, глядів на мене з картини Льонько якимось таким сумним зором... Грав на гітарі й плакав... Навіть кіт із картини мурлятав до мене: «Артистко, тепер линень, а не марг...»

КВАСНИЙ:

— Бачу, пані, що ви дуже переніжені... А воно тільки за першим разом ніяково, а потім людина привикає.

АРТИСТКА:

— Погляньте ще на усміхнене обличчя Миколи Заячківського... І воно кличе до мене: «Мала б ти розум!»

КВАСНИЙ:

— Але ж він так за пільзнером стожить, а не за вами!

АРТИСТКА:

— Бачу, пане раднику, що ви дуже дотепні.

КВАСНИЙ (обіймає Артистку):

— Пані! Люблю вас! Жити мені без вас важко!... Дозвольте, нехай вас поцілую!... А потім підете до моєї кімнати, де я приладив маленьку перекуску... А потім, потім... еге-ге-ге! І так далі і так далі! (Затирає руки.)

АРТИСТКА:

— А що на те сказала б ваша дружина? До неї може теж піти анонім... Тоді не пережила б я сорому...

КВАСНИЙ (стривожений):

— Не згадуйте біди проти ночі!... Моя дружина в тій порі найспокійніше спить. Тільки мого щастя, як вона спить! Бідний я, пані! Одначе велич своєї біди я зрозумів щойно тоді, як вас побачив і полюбив!...

АРТИСТКА:

— Бідні ви, пане раднику! Співчуваю з вами! А тепер обійміть мене сердешно, дуже сердешно і цілуйте, цілуйте, що сили... бо й я вас дуже люблю... Потім підемо на перекуску і так далі і так далі...

(Обое встають. Радник Квасний обіймає Артистку, замикає очі й цілує... За той час криз бічні двері через кухню входять тихенько до «Палатки» лікуванці, пані й панове. Орхестра з Ябцём займає місця на естраді. Електричне світло загорюється.)

ДРУГА ЯВА.

ЛІКУВАНЦІ (вітають Квасного окликами):

— Смачного, пане раднику!

КВАСНИЙ (випускає з обіймів Артистку, протирає окуляри):

— Але ж я нічого, то Артистка винна!

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Ну, і джентлмен із вас не абиякий! Ви нічого не винні... А звідкіля ви тут взялися?

(Квасний хоче втікати, але йому загороджують дорогу пані Квасна, Лаврова, обое Гнушевські, Говинські й Забутий).

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Гарно ти лікуєш ревматизм!...

КВАСНИЙ:

— Бігме! Я не винен! То заговір, засідка, зрада!

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Не було б заговору, засідки, зради, якби тебе тут не було!... Поїдемо зараз до Рогатина, перечекаємо на двірці до рана, а дома я тебе відучу любощів... Була я вже у твоїй кімнатці й веліла службі спакувати твою валізу, і постіль. Вже я тебе сама з ревматизму дома вилікую...

АРТИСТКА:

— Але ж болять мене руки, плечі! Синці буду мати, так мене сильно радник Квасний пригортав....

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— І ще тим прилюдно хвалитеся? Безстидна! Вже я напишу до вашого чоловіка, щоб більше пильнував свою артистичну зірку... А покищо я вас тріпачкою перетріпаю, щоб не давали рандеву чужим чоловікам! (Підносить до гори тріпачку.)

ГОРДИНСЬКИЙ (заслонює Артистку):

— Вибачте, пані! Артистка під нашою опікою! Вона зробила нам усім велику прислугу, й пожертвувала себе за нас усіх! Простий випадок допоміг нам, що ми вмиєть дійшли, хто є автором анонімів, висланих з Черча.

ЗАБУТИЙ:

— Скажіть, як це було?

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Радник Квасний мав свою «лябораторію» і з неї вислав аноніми..

КВАСНИЙ:

— Я ніяких анонімів не посилав...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Не тільки, що вислали, але навіть вели реєстратуру... Три дні тому залишили ви на столику по обіді реєстр. За короткий час побуту в Черчі вислали ви з Рогатина 12 анонімів, або «розводових» фотографій. Між іншими до панів Машини, Забутого, Говинського... до пані Гнушевської, Лаврової і т. д. Цей реєстр у моїх руках... Не вірите, то погляньте!

(Радник Квасний збентежений, обтирає літ з чола й мовчить.)

ЗАБУТИЙ:

— Дайте мені того Квасного! Та я його зіб'ю на квасне яблуко!... Я дві ночі не спав, два дні не їв...

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Вибачте, пане, не маєте права бити мого чоловіка! Це я вже зроблю сама дома, так, щоб ніхто не бачив... Але скажіть мені, хто до мене вислав анонімного листа?...

АРТИСТКА:

— Це вчинила я, бо хотіла, щоб ви й ціле товариство були свідками, як підлабузнюється радник Квасний до чужої жінки, хоч сам на інших аноніми пише... Але ж болять мене кості!...

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Добре вам так! Не визначуйте рандеву жонатим, та й ще таким, що випостилися...

ГНУШЕВСЬКИЙ:

— Пане Квасний! Прощаю вам великодушно за аноніма, висланого до моєї дружини... Вона й так не повірила.

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Без сорому ви, пане! З чужою ляфїриндою даєте собі рандеву в Рогатині й ще маєте відвагу картати мого чоловіка за аноніма?

ГНУШЕВСЬКИЙ (флегматично):

— Але ж це не ляфїринда, це моя дружина, ласкаві пані радникова! Найоригінальніша моя дружина... І за молодицями, пане Квасний, я не бігав, хочби тому, що нога боліла, бо маю ісихіас...

ЗАБУТИЙ:

— Скільки лиха може зробити одна недобра людина! Я вже думав про сепарацію і тут прилюдно прошу прощення в моєї дружини. (Йде до неї та цілує по руках.)

ГОВИНСЬКИЙ:

— І я теж перепрошую мою дружину! (Цілує руку.)

МОЛОДЕНЬКА ПАНІ (ЛАВРОВА):

— І я теж прощаю мому чоловікові за «розводову» фотографію із двома красунями! (Біжить до свого чоловіка, цілує, плаче й погрожує тріпачкою.)

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Мій колишній, давно вже покійний професор Остап Левицький казав часто на »Бесіді«:

Хто має власну, оригінальну жінку, —
Нехай нікому не входить в печінку!

ТРЕТЯ ЯВА.

(Входить слуга Дмитро і приносить валізу. Перевертається на ній. Валіза отворяється і з неї вилітає кілька листів. Радник Квасний хоче листи позбирати, але виручує його радник Гординський.)

ГОРДИНСЬКИЙ:

— А!... тут ще нові аноніми не реєстровані! Мали їх дістати чоловік пані Тузенкової, батько Малолітньої, чоловік пані Василько і т. д... Гарна колекція!...

ТУЗЕНКО:

— Але ж це погане!... Пане раднику! (Звертається до Квасного:) — Оце той пан, що мене обіймав! (Показує на вищу від себе паню Підлісну.)

МАЛОЛІТНЯ:

— А я була сама в кімнаті. І ніякого Степана в мене не було!

КВАСНИЙ:

— Заговір, зрада!

(Старша пані (Квасна) зближається до отвореної валізки й витягає з неї жіночий пантофель.)

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— А це що? (Всі сміються. Радник Квасний мовчить.)

ДМИТРО:

— Та це, прошу пані, ніби чобіт, ніби рукавичка! На ногу не влізе, а на руку ще сяк-так!...

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Старий розпуснику! Скажи, чий цей пантофель? Видно, що ти підлабузнювався ще й до інших жінок... Скажи, чий?

КВАСНИЙ:

— Бігме не знаю! Хтось підгинув!

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Ти не знаєш? »Хтось підкинув«? Пожди, дома собі пригадаєш... Певно, на пам'ятку дістав...

ЧЕТВЕРТА ЯВА.

(Входить слуга Параня.)

ПАРАНЯ:

— А тут я ще щось знайшла! (Подає пакуночок. Радник Квасний хоче його взяти, але відбирає йому з рук пані Квасна і розвиває пакуночок.)

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Прошу панства, це жіноча сорочка! (Показує її.) З переду декольте, на плечах те саме, коротка по коліна... Ні! це вже скандал. І для кого ти її купив, і де?

КВАСНИЙ:

— Для тебе, душко, в Рогатині, у Бойчука...

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— В того, що ковбаси продає?... Ти, розпуснику! Цілий Рогатин я сьогодні оглянула і Бойчука склепу з біллям не бачила... Кажеш, що ти для мене купив? Такі сорочки з переду і з задку видекольтовані та без рукавів — посять тільки »фіцьки«, а не статочні господині, як я! Моя сорочка запнята під саму шию (показує), а довга мало не по кістки. Прошу, поглянути... (Підносить сукню.)

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Бійтеся Бога, пані, не показуйте!... Ми віримо вам на слово!... Але ж там десь повно бацилів!

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Такі бацили, як ви, тримаються не поважних, статочних жінок, але таких »фіцьок«, як Артистка!

П'ЯТА ЯВА.

(Вбігає ще раз Дмитро.)

ДМИТРО (до Квасного):

— Прошу пана! В столі найшов я ще щось — але ж смердить, смердить, що ані витримати! (Затулює собі ніс.)

КВАСНА:

— Та це кварглі на гостину для Артистки...

АРТИСТКА:

— Просив мене радник Квасний на кварглі і ще інші різні пропозиції робив... Жах, що це за людина!

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Але на рандеву таки пішли... (до Дмитра:) А це що?

ДМИТРО:

— Пляшка пива. Стояла у воді...

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Нема що казати! Гарне меню!

СТАРША ПАНІ (КВАСНА) (до Дмитра):

— Дай пляшку! Візьму пиво з собою. Всиплю я тобі дома за те, що ти так на Артистку руйнувався. І кварглі купував і пляшку пива, ще сорочку хотів дати в дарунку. Марнотравник! розпусник! (Всі сміються.) Бери пальто й капелюх! Прощайте, панство й ви, Артистко! Я вам цього ніколи не забуду!

АРТИСТКА:

— І я ціле життя вас, пані, згадувати буду! А вам, пане раднику, бажаю щасливої дороги! Меню ви укладали без мене... Кварглів не їм! Брр! Пива не п'ю! Брр! Сорочку ношу таку саму, як пані радникова. Запинаю її аж під саму шию, а довга вона аж по кістки... Можу показати!... А як видрукуєте вашу студію про еротичне життя, то пришліть мені...

СТАРША ПАНІ (КВАСНА):

— Що? він хвалився перед вами, що студію пише? Та ж він звичайний «маніпула», три кляси в гімназії скінчив! Акти в суді каліграфічно переписує, реєстратуру веде і за те сьому рангу дістав і радником його називають. (До чоловіка:) Ходи чим скоріше! (Тягне його за руку. Обое виходять.)

ЛІКУВАНЦІ:

— Щасливої дороги пану радникові Квасному і його дружині! (Всі сміються і жартують.)

ГОРДИНСЬКИЙ:

— Подяка Артистці! Слава жіноцтву! Слава Черчу! Шануймо його, бо воно не тільки лікує, але й еднає нас в одну культурну, українську сім'ю!

ЛІКУВАНЦІ:

— Слава!

АРТИСТКА:

— Але ж втомилась! А запах кварглів ще чую! Пане Ябцю! Просимо заграти танець, щоб його радник Квасний і дружина в Рогатині почули! (Музика грає, пари починають танцювати.)

(ЗАВІСА СПАДАЄ.)

КІНЕЦЬ ТРЕТЬОЇ ДІ.

7333/87

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001013285898

ZAKŁAD...
...ZINE

"VICTORIA"
Lwów, ul. 3. Maja 5.

14.VII.1937